

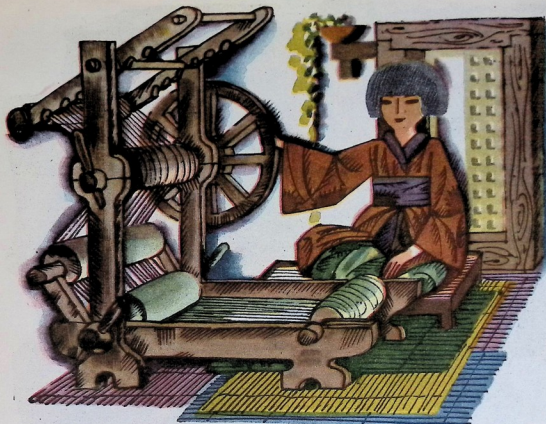
სომელი
რა-მა
აწმინა ზღაპარი

„ ნაკადური “

თბილისი
1971

თარგმნა გივი კიკილაძემ
ქართულიდან რუსულად

1536.637

ქ აბბაჳი დიდი ხნის წინათ მოხდა.

ერთ სოფელში, მთის ძირას, თბოლი და-მმა ცხოვრობდა.

დას სკეიპიჳე ერქვა. გოგონა ჯერ თორმეტი წლისაც არ იყო, მაგრამ ოჯახის საქმეს მარტოდმარტო უძღვებოდა და არც უმცროს მძას აკლებდა მოვლან-ვატრონობას.

უთენია წამოფრინდებოდა, წყალს მოზიდავდა, სახლს მიაღაგებდა, საუხმეს მოამზადებდა. მერე უმცროს მძას, ვაკამაცუს, გაღვომებდა, სელ-პირს დაბანინებდა, ტანთ ჩაცმევდა და თან ზღაპარსაც უამბობდა.

მერე კი დაზვას მიუჯდებოდა და გასაუიდი ტილოს ქსოვას დაიწებდა.

კირიკარა ტონ-ტონ-ტონ, კირიკარა ტონ-ტონ-ტონ,—დაბინდებამდე გაჭქონდა დასვას ტაკატუკი. სწრაფად გარბოდა მისაქსელი და მათს ქსელავდა. მარჯვედ ქსოვდა სეკიპიძე. ქსოვდა და თან მღეროდა.

ქუჩის თავში კი დიდი, ლამაზი სახლი იდგა. ამ სახლში მდიდარი კაცი ცხოვრობდა. სახლი შინაურებითა და მოახლე-მოხამსახურებით იყო საუხე, მაგრამ იქიდან მხიარული სიძღვრის ხმა არასოდეს გამოსულა.

სომ იცით, სიძიდრე და მხიარულება სძირად ერთ ჰერქვეშ ვერ თავსდება.

გულბოროტ მდიდარს ენამწარე და მოჩხუბარი შვილი ჰყავდა. სახელად ძირას ეძახდნენ. სკოლაში მისი უველას ეძინოდა, უველა ერთდებოდა.

ერთხელ ვაკამაცემ სკოლასთან ჩაიარა.

ამ დროს მოწაფეები ეხოში თამაშობდნენ. ძირაც აქეთ-იქით დარბოდა. ზოგს სარმას გამოჰკრაზავდა, ზოგს კისერში წაუთაქებდა. ზატარა ვაკამაცემს თვალს რომ მოჰკრა, დაცინვა დაუწყო:

— ჰეი, ვაკამაცემ! სკოლაში რატომ არ დადიხარ? შევისრულდა შეიდი წელი, მანცა ხარ ჰკუთხელი... აბა, მითხარ: ერთი ძაღლი და ერთი უვაზი ერთად რამდენი იქნება? არ იცი? ის მანცა მითხარი, კოტოდან ოსაკამდე მეტი მანძილია, თუ ოსაკადან კოტომდე? არც ეს იცი? მამ მართლა სულელი ეოფილხარ!..

ვაკამაცემ სირცხვილისაგან წითელ ეახროსე და შემოსულ წიწაკასე მეტად გაწითლდა და ატირებული გაიქცა შინისაკენ.

სეკიპიძემ მის ტირილი გაიგონა, სახლიდან გამოეგება და ჰკითხა:

— რა დაგეძართა, რა გატირებს, ვინ გაწეინა?

— ბიჭები მბრახებენ, სულელი ხარ, არაფერი იციო,—უნასუნა ვაკამაცემ.

სეკიპიძემ გაიღიმა, მძას მხარსე ხელი მოუთათუნა და უთხრა:

— ნუ ტირი, მავ საქმეს იოლად ეშველება, ხვალვე წაგიყვან

სკოლაში. ოღონდ ამაღამ ადრე დაიძინე, რომ დილაზე ადრე გაგე-
ღვიძოსო.

დილას სკეიპიმემ ძმას შავი ტუშით სავსე კოლოფი და ლამაზი
ფუნჯი მისცა, ხელი მოჰკიდა და სკოლაში მიიუვანა.

მასწავლებელი ვაკამაცუს ალერსიანად შესვდა და შეაქო:

— უოჩაღ, ვაკამაცუ, სწავლა რომ მოგინდომებია. ფუნჯის ნაკვა-
ლვეი წაიშლება, ფუნჯისა კი არაო.

— მე ჯერ არაფერი ვიცი, არაფერი შემიმღიაო... — შესჩივლა
ბიჭმა მასწავლებელს.

— არა უშავს, — უთხრა მასწავლებელმა, — მაღალი კოშკის შენე-
ბასაც სამირკულიდან იწყებენ. ქვას ქვას აწურობენ და ბოლოს კოშკის
წვერი ღრუბლებს მისწვდება. დაჯექი, აი, აქ იქნება შენი ადგილიო.

ვაკამაცუმ სწავლა დაიწყო. გონიერი ყმაწვილი იყო, ვეელაფერს
ადვილად იგებდა და მალე ვეელა მოწაფეს აჯობა.

მდიდრის შეიღმა ძირთბ კი გულში შური ჩაიდო. მივიდა მამას-
თან და აწუწუნდა:

— ცუროდენა ვაკამაცუ მჯობნის. განა ამისი მოთმენა შეიძლება?
ვეელა დამცინებს, ჯერ მიწასაც არ ასცილებია და გჯახნისო.

— ალბათ შენს ჯიბრზე სწავლობს კარგად, — უთხრა მამამ, —
შენ კი ასე და ასე მოიქეციო.

და დაარიგა, ვაკამაცუსთვის როგორ ეჯობნა.

— ბიჭებო, — უთხრა ძირთბ მოწაფეებს მეორე დღეს, — ამდენს
რომ ვსწავლობთ, ცოტა კართობაც არ გვაწვენს. მოდი, სვალ მარაო-
ების შეჯიბრი გაუმართოთ. ვინც ვეელაზე უკეთეს მარათს მოიტანს,
გამარჯვებულის ის იეთს, ჰირველობა იმას მივაკუთვნოთო.

ბიჭები დაეთანხმნენ.

ვაკამაცუ შინისაკენ დანადვლიანებული წავიდა. ობლებს დარბულ
ქონში ხომ ერთი მარათაც არ ჰქონდათ.

— ჯავრი ნუ გაქვს, ძმაო! — დაუვეავა სკეიპიმემ, — ამ საღამოსვე
წავალ ქალაქში და მარათს გიუიდიო.

ქალაქი კი შორს იყო. ბამბუკის სამი ტვერი უნდა გაველო, სამი

მთა უნდა გადაეღებინა. სვეიჭიმეს მალე შემოაღამდა. მიდიოდა და კვსას
წინაღდნით ინათებდა.

ღამით მთაში სიარული საშიშია. ხან ბუ შეჭკვილებდა, ხან ფო-
თოლი გაიშრიანებდა.

სვეიჭიმეს ეჩვენებოდა, თითქოს ერთი სე მეორეს გასძახოდა:

„შრ... შრ... ვინ მოდის? შრ... შრ... ვინ მოდის? შრ... კუ-
თილი დაიკო მობრძანდება. ტოტებო, აქეთ-იქით გაიწიეთ! კლდეებო,
გზა მიეცითო!“

შუაღამე კარგა ხნის გადასული იყო, როცა სვეიჭიმე ქალაქში
ჩავიდა. მარაოების ოსტატის დუქანი მოძებნა და კარზე დააკაკუნა.

კაცისმა შიში ურდულის ქლარუნი და მარათების ოსტატი თვალების ფშენეტით გამოვიდა.

— რა გინდა, გოგონა? ხალხს მიღს რატომ უფრთხობ, დილამდე ვერ მითიზინო? — ჰკითხა სეკიძემ.

სეკიძემ უამბო, მარათ რად უნდოდა და სოფლიდან დამით რატომ ჩამოვიდა.

ოსტატი გაოცდა:

— გეტუბა, მძა ძალიან გუვარებია, ამ ბნელი ღამით მთაში მარტომარტო სიარულს რომ არ მოგერიდე. კარგი, ეველზე უკეთეს მარათს მოგცემ, რაც კი ოდესმე გამოიკეთებია. ფულსაც არ გამოგართმევ. ახა, წაიდე! თითქოს დიდი არაფერია, მაგრამ ერთი საუცხოო თვისება აქვსო.

ოსტატმა გოგონას ასწავლა, მარათ როგორ უნდა გამოეყენებინა. სეკიძემ კეთილ ოსტატს მადლობა გადაუხადა და შინისაკენ განსრუბული გაბრუნდა.

მიდიოდა და ეჩვენებოდა, რომ სვეები ჩურჩულებდნენ:

„შრ... შრ... ტოტებო, აქეთ-იქით გაიწიეთ! ლოდებო, გზიდან ჩამოეცაღეთო!“

ირიყრაქა თუ არა, სეკიძემ შინ დაბრუნდა, უმცროსი მძა გააღვიბა და სკოლაში წასასვლელად გაამზადა. წასვლის წინ კი დანრიგა:

— ვაკამაცუ, ახა, ეს მარათ. მაგრამ იცოდე, ვიდრე სკოლაში არ მიხვალ, არამც და არამც არ გაშალო!

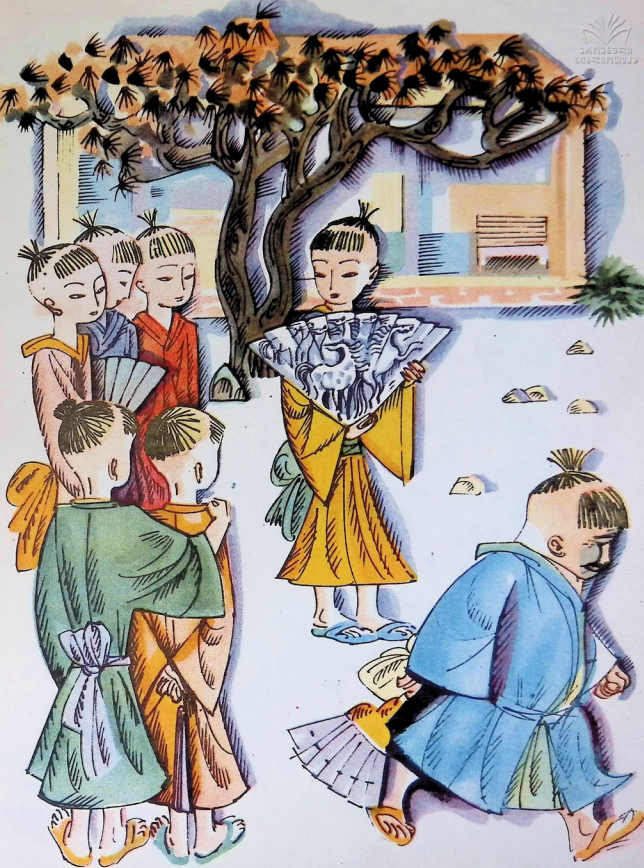
როცა რამეს აკირომალავენ, ცნობისმოყვარეობა სწორედ მაშინ არ მოგასვენებს. ბიჭუნას გული აღარ უთმენდა, ისე უნდოდა ენახა, დამ როგორი მარათ უშოვა.

ერთი შესვლით არაფერია, უბრალო ქაღალდისაა. მაგრამ იქნებ ლამაზად არის მოხატული?

„მოდი, ცოტათი, სულ ცოტათი გავშლი და ერთ წამს შევხედავო“, — გაიფიქრა ვაკამაცუმ.

მართლაც მარათს ერთი ფრთა გაშალა.

ხედავს, სვე ხალებიანი, ქარში ძუა-ფაფარაშლილი ცხენია დახა-

ტული. უცებ — აი, სასწაული! ცხენი გაცოცხლდა, ვალეჟე შეგვა და დაიჭისვინა: „ი-ჰო-ჰო-ჰო!“ მერე განუძა და ერთ ადგილზე გაშეშდა.

ვაკამაცუ შეერთა და მარათ სწრაფად დაკეცა.

ძალე სკოლაჲ გამოჩნდა. მოწაფეები ესოში შეკრებილიყვნენ. ხელში გამლილი მარათები ეჭირათ. სკოლის ესოში თითქოს ჭრელა-ჭრულა ზეპლები შემოაფრენილიყვნენ.

ჟველა მოწაფეს ქაღალდის მარათ ჰქონდა, ძირთს კი ტარძოთქრული აბრეშუმის მარათ მოეტანა. ზედ თითქოს ცოცხალი ვვაჯილები ეხატა. ვვაჯილებში მდიდრულად მართულ-მოკაზმული ქალები დასკირნობდნენ.

— სომ ხედავთ, ჩემი მარათ ჟველასე ღამასია! — ტრანახობდა ძირთ. მერე ვაკამაცუს მიუბრუნდა: — ვაკამაცუ, აბა, გვანჯენე, შენ რაღა მოიტანე... ოჰ, რა უსერიო მარათ მოეტანია! იაფუასიანია! აღბოთ ზედ ერთი ნახატიც არ არისო.

ვაკამაცუმ ნელა, ძალზე ნელა დაიწყო მარათს გაშლა. ერთი ფრთა გაშალა და ხალებიანი ცხენი გამოჩნდა.

— ერთი ამ ჯაგლაგს შესედეთ. აბა, ეს რა ნახატიაო! — სითსითებდა ძირთ.

ვაკამაცუმ მარათ ოდნავ კიდევ გაშალა და მეორე, ქურანი ცხენი გამოჩნდა. იგვა ცხენი და ბალახს წიწკნიდა, მერე უცაბედად თავი ძალდა ასწია, ფაფარი შეარსია და დაიჭისვინა: — „ი-ჰო-ჰო-ჰო!“ ისე მძლავრად დაიჭისვინა, რომ მესობელი ესოდან ცხენი ჭინჭინითვე გაშეშასუსა.

ბიჭებმა კაცობისაგან ზირი დააღეს.

ვაკამაცუმ მარათს ერთი ფრთა კიდევ გაშალა და ახალი სურათი გამოჩნდა.

ო, რა მშენიერი შავი ბედაური იყო!

შავი ბედაური ვალეჟე შეგვა, შეიკუნტ რუშა და გაინავარდა. მავრამ უცებ მესობელი ესოდან ცხენის ჭინჭინი შემოესმა, შეჩერდა, ყურები ცქვიტა და თავდაც აჭისვინდა: „ი-ჰო-ჰო-ჰო!“

მერე დადუმდა და ადგილზე გაშეშდა.

ბიჭები გაყავციცებით დასტერდნენ, მაგრამ სურათი აღარ ირ-
სეოდა.

ვაკამაცუ ნელ-ნელა შლიდა მარათს ფროუბს და ეოველ ვაკამა-
სე ასალი სსსწაული ხდებოდა. მარათსე რვა ცხენი ესტა და ზირჟე-
ლი ცხენის კარდა ეველა გაცოცხლდა და აჭიხინდა.

მირო ეონს მოვიდა და თქვა:

— დიდი ამბავია, სომ იცი! ნეტაუი რა გიგვირთ? ვერ ნახეთ,
მარათს როგორი ნაკლი აქვს? ეტეობა, ერთი ცხენი მკვდარია და არ
გაცოცხლდა.

— ეს ჩემი ბრალია, — თქვა დანადვლიანებულმა ვაკამაცუმ. —
დამ დამარიცა, მარათ გსახე არ გამალთ. მე არ გაუგონე და ოდ-
ნავ გაუმალე. ცხენი მაძინ გაცოცხლდა და აჭიხინდა, ახლა კი აღარ
შეირსა.

— ცუდად მოქცეულხარ, ვაკამაცუ, — უთხრა მასწავლებელმა, —
დას რატომ არ გაუგონე? მაგრამ შენი მარათ მინც საუკეთესოა, ვერც
ერთი მოწაფის მარათა ვერ შეედრება.

მირამ ეს რომ გაიგონა, გული ბოლმით აფხვო, თავისი ძვირ-
ყასი მარათ ნაკუწ-ნაკუწ დავლიჯა და თქვა:

— დიდი რამეც მარათა, სომ იცი! ხვალ უფრო მსინარულ შე-
ჯიბრს მოყაწუობთ! მდინარესე კემებს გაუშვებთ. ვნახთ, ეველასე
კარგი გემი ვის ექნება. რა თქმა უნდა, ვინც ეველასე ჯევიანია, კარგ
გემსაც ის გაუშვებს. ეველასე ცუდ გემს კი ეველასე სულელი მოი-
ტანსო.

ვაკამაცუ შინისაკენ თავნაქინდრული წავიდა.

— რა დავემართა, ვაკამაცუ, რამ დავაღონაო? — ჰკითხა სვეი-
ჭიემე.

— ხვალ ეველა მოწაფე მდინარესე ემს გაუშვებს. მე კი გემი
არა მაქვს. შვერცხები, ამხანაგები დამცინებენო, — შესჩივლა ვაკა-
მაცუმ.

— ნუ წუხხარ, ვაკამაცუ, ამ საქმეს ადვილად ეშველება, — ანუ-
კუმა სვეიჭიემე, — წავალ ქალაქში და გიყიდით.

უვეე შებინდებული იყო, როცა სვეიჭიემე გსახს გაუდგა. მალე მთლად

დაბნეულა. გოგონა მთის ციცაბო ბილიკზე მიაბიჯებდა. მის სელში ჩირაღდანს ძლიერს ბჟუტბუდა. ირგვლივ კი სვები ჩურჩულებდნენ:

„შრ... შრ... კეთილი დაიკო მობრმანდება. შრ... შრ... კეთილი დაიკო მობრმანდება. გაუფრთხილდით... გაუფრთხილდით! ქაჯები გააფრთხეთ, მკლები კსიდან გადარეკეთ!“

სვეიშიმე ქალაქში შუაღამისას ჩავიდა. ქუჩებში ბნელოდა, არც ერთ სანლოში შუქი არ ენთო. დიდსანს დახეტიალობდა ქალაქში სვეიშიმე, ვიდრე სათამაშოების ოსტატის სანსლს იზოვიდა და კარზე დააკაკუნებდა.

კარი ნამძინარეშა, კაბრანსებულმა ოსტატმა გააღო.

— რა გინდა, რა ცუცხლის კიდება გაქვს? — დაუვირა სანბრლო გოგონას. — შე უსირცხვილო, ამ შუაღამისას რას დაშაფეთო!

სვეიშიმემ ზატეობა სთხოვა და მერე უამბო, ასე კვიან კარს რატომ მიაღვა.

ოსტატს ბრანსა მენსვე გაუარა.

— რა გულადი გოგონა უოფილსარ! — უთხრა სვეიშიმეს. — რასან ასეა, სელცარიელს არ გაგიშვებ. ბატონიშვილისთვის საუცხოო გემი მქონდა გაკეთებული. აჰა, წაიღეო!

ოსტატმა გოგონას უბრლო სისაგან გამოთლილი, შეუღებავი გემი აჩუქა. გემის ანძას იაქნის ნაცვლად ნაცრისფერი ტილოს ნაგლევი ჰქონდა შებმული.

სვეიშიმე შინ დილას დაბრუნდა, მძა ასაუსმა და სკოლაში გაისტუმრა.

სკოლას გვერდზე მდინარე ჩაუდიოდა. ბიჭები ნანირზე მოგროვდნენ. ვეულას სელში ზატარა გემი ეჭირა, ერთიჟორესე უკეთესი.

ძირას ვეულასე ლამაზი გემი მოეტანა. სღვასე რომ დანრიალეებენ, აი, ისეთ, ნამდვილ დიდ სომადლს ჰგავდა. ცხვირი მოაქურთმებული ჰქონდა, ფერდები მოაქრული, ანძასე წითელი აბრეშუმის იაქნისი უფრიალებდა. მოკლედ, ისეთი ლამაზი იყო, თვალს ვერ მოსწევტდი.

ბიჭებმა წვალსე გემების გაშვება დაიწვეს. გაზაფხულის მხინანი

დღე იდგა. მდინარის ნაპირებზე შეფენილი ბაია ვეითლად ევბოდა და მდინარესაც ვეითელი უფერი გადაჰკვროდა. ჭრელაჭრულა გემები თქროსფერ წყალზე ატიუტივდნენ. წითელიაღქნიანი სომალდი ისე მიცურავდა, კეგონებოდა, დიდი კუ ჰატარა თევზების ქარავანს შერევიან.

ვაკამაცუს შერცხვა, ეველასე ცუდი გემი რომ ჰქონდა და ამხანაგების ზურგს ამოეფარა. მდინარეს ცალი თვალით განსცქეროდა.

— ჰეი, ვაკამაცუ! — შესძახეს მოწაფეებმა. — სადა ხარ? მოდი აქ, შენი რიგიაო!

ვაკამაცუსაც სსვა გზა აღარ ჰქონდა, წინ წამოდგა. სელში ჰატარა გემი ეჭირა.

— სა-სა-სა, ერთი ამას უუურეთ! — ახარხარდა პირო, — გემი კი არა, ნაფოტიაო!

ვაკამაცემ გემი წუალში შეაცურა. უცებ, სად იყო და სად არა, გემზე ცერთდენა თოჯინები განდნენ და ნაქდვილი მენიხბეუბივით შესმახეს:

— მოვუსვათ ნინიბები! ერთად, შეწუბილად! ერთად, შეწუბილად!

დაფაცურდნენ თოჯინები: ზოგი ნინიბს უსვამდა, ზოგი იალქანს ჭიმავდა. გემი ჩიტვით გაფრინდა და ძაღუ ეველას გაასწრო. წითელიალქინანი სომალდი შორს ჩამოიტოვა.

თოჯინებმა სიმღერა წამოიწყეს:

ჩვენო გემო,
წინ, წინ, გასწი,
ნუ შეგაკრობს მორევი.
მდინარეზე ჩაიქროლე,
ზღვის ტალღებს შეერიე.
გამომებნე მორეული
მარგალიტის კუნძული,
სადაც თვლემამორეული
მზე ქვიმაზე ისვენებს.

ბიჭები მდინარის ნაპირზე გარბოდნენ. საოცარ გემს თვალს ვეღარ აცილებდნენ. გემი კი სულ უფრო სწრაყად მიჰქროდა და ბოლოს ზღვაზე გაინაჟარდა.

— შენ ახლაც გაიმარჯვე, ვაკამაცუ, — გაიღიმა მასწავლებელმა. — შენს გემზე უკეთესი აღბათ მთელს ქვეყანაზე არ იქნებაო.

პირო ბრაზისაგან აცანცანდა. აღარ იცოდა, რა ექნა, ვაკამაცუსთვის როგორ ეჯობნა.

— ვნასოთ, ბოლოს ვინ გაიპარჯვებს, — უთხრა ბიჭებს. — გემიც საქმეა? მოდიოთ, ზვალ ცაში ფრანები გაუუშვათ. ვინი ფრანიც მადლა ავა, ზირველობაც იმისი იყოსო.

ბიჭები ძირთს დაეთანხმნენ. ვაკამაცუს კი ფრანი არ ჰქონდა და დანადგლიანდა. შინისაკენ თვალცრემლიანი წავიდა. დამ ანუკეა:

— ვაკამაცუ, ნურაფრის დარდი ნუ გაქვს. დილაზე საუკეთესო ფრანი გექნება. აი, ნახავ, თუ არაო!

სვეიჭიმე ღამით კვლავ მთის ციცაბო ბილიკებს გაუყვა. მთვარე გსას უნათებდა. თითქოს სდიდანდაც ჩურჩული მოისმოდა:

„შრ... შრ... ტოტებო, აქეთ-იქით გაიწიეთ! შრ... შრ... ლოდებო, გსიდან ჩამოცადეთ! შრ... შრ... კეთილი დაიკო მობრძანდებ!.. შრ... შრ... კეთილი დაიკო მობრძანდებო!“

სვეიჭიმე ქალაქში ჩავიდა, ფრანების ოსტატის სახლი მოძებნა და კარზე დააკაკუნა.

ოსტატი სახლიდან მთქნარებით გამოვიდა.

— ვინ აკაკუნებს? ამ მუღამისას რამ მოგიყვანა? წადი და ხვალ დღისით მოდიო! — უთხრა სვეიჭიმეს.

სვეიჭიმე უამბო, ასე გვიან კარზე რატომაც მიადგა.

ოსტატი ჩაფიქრდა.

— კარგი ვაგონა ვოფილხარ, მძა ასე რომ გუყარებია, — უთხრა სვეიჭიმეს. — უური მიგდე. ერთი ისეთი ფრანი მახვს, ქვეყნად ბადალი არ მოეძებნება. რამდენი ფულიც არ უნდა მოეცათ, არ გავეიდღი... შენ კი განუქებო!

შებრუნდა შინ და ფრანი გამოუტანა.

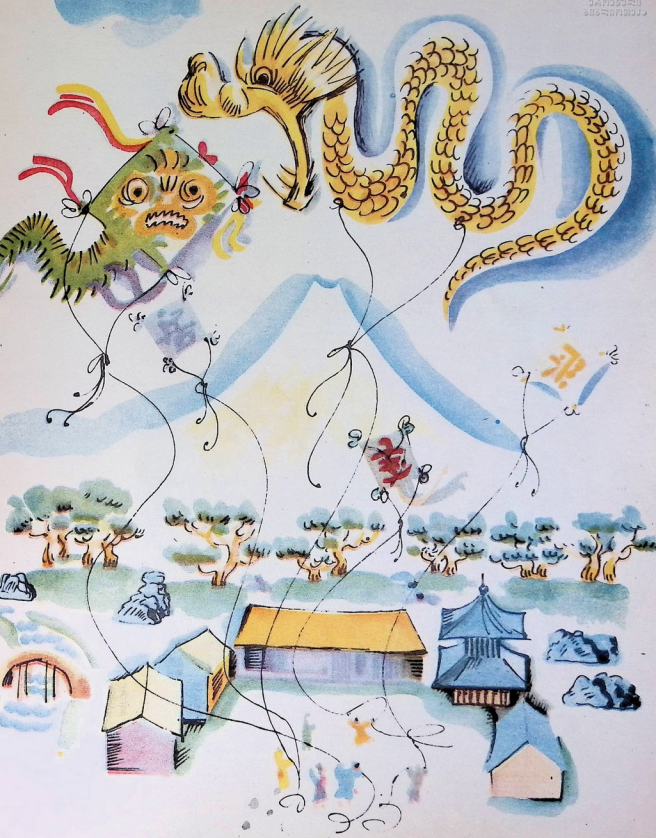
ფრანი უბრალო თეთრი ქაღალდისაგან იყო გაკეთებული. კუდი კი ნეჭისა ჰქონდა.

სვეიჭიმე ოსტატს მადლობა გადაუხადა და შინისაკენ გაეშურა. მძა დილაადრინანდ გამოადვიმა და უთხრა:

— ადეკი, ვაკამაცუ, ფრანი მოგიტანე. თამამად წადი სკოლაში, შენი ფრანი სხვისსე ნაკლები არ იქნებაო.

ბიჭები მიხლორზე გავიდნენ. ევლანს ხელში ფრანი ეჭირა. რანანი ფრანს არ ნახავდით: ერთი ჩიტს ჰგავდა, მეორე — თევსს, მესამე — ღამურას. სოგ ფრანს ორი კუდი ჰქონდა, სოგს — სამი...

ძირთს ევლანზე დიდი ფრანი მოეტანა, სახარველ დრაკონს ჰგავდა. ძირთმ ვაკამაცუს ფრანი რომ დინასა, დცინვა დაუწო:

— ესეც თუ ფრანია! უარესს ალბათ მთელ კუნძულზე ვერ იპოვი. მისმინე, ვაკამაცუ, ერთ რამეს გირჩევ: წადი შინ და დის კალთას ამოეფარეო.

უცებ ნიაჟმა დაჭროლა და ბიჭებმა ფრანების გაშვება დაიწყეს. ო, როგორ აშრილდნენ ფრანები, რა სიმაღლეზე აფრინდნენ! ძირის ფრანი ეველასე მადლა მიფრინავდა, თითქოს ცოცხალიაო, კუდს ისე არსევდა.

— ვაკამაცუ, შენ რაღას უცდი? — შესძახეს ბიჭებმა. — ფრანი გაუშეო!

ვაკამაცუმ ფრანი გაუშვა და სიმაღლა დაიწეო:

ფრანო,
გაფრინდი,
გაჭკვეთე ჰერი,
გაასწარ ღრუბლებს,
გაასწარ ქარს!
გაინავარდე
ვარსკვლავებს შორის...
გისურვებ
ბედნიერ გზას.

ფრანი მადლა, მალიან მადლა აფრინდა და უცებ ნამდვილ დრაკონად გადაიქცა. გრძელ კუდს აქეთ-იქით მძლავრად იქნევდა, ქიცვი ოქროსფერად უელავდა, ნესტოებიდან ნაწერწყლებს აფრქვევდა... ძირის ქაღალდის დრაკონს წამოეწია, ხასა დაღო და გადაელაშა.

მეძინებელი ბიჭები მიწას გაეკრნენ.

დრაკონი კი უცაბედად ცისარტყელად გადაიქცა. შეიღვეწა ხადი ეველასე დიდი მთიდან ეველასე შორეულ მთამდე გადაიჭიმა და შერე გაქრა.

ბიჭები გონს მოვიდნენ და ეივინა დასცეს:

— ვაკამაცუმ გაიმარჯვა! ვაკამაცუმ გაიმარჯვა! ვაკამაცუ ეველასე ჭკვიანიო!

მასწავლებელმაც თქვა:

— დიას, ვაკამაცუმ კაი-
მარჯუაო!

ძირთს ბრისისაგან სახე
წამოუჭარხლდა; შინისეკნ გა-
იქცა და მამას შესჩივლა:

— აბა, ეს საქმეა? მთელ
სოფელში ვეველასე მდიდარი
ხარ და ვე რაფერს მშველი! სა-
უკეთესო ოსტატები ვაკამაცუმს
უფასოდ აძლევენ ვეველაფერს,
სკენ კი ფულითაც ვერაფერს
გავმხდარვართ. მამ რაღას მე-
უბნებოდი, ფულით ამქვეყნად
ვეველაფერის გაკეთება შეიძლე-
ბაო.

— ჰო, — შუბლი შეიკ-
მუნხა მამამისმა, — ნათქვამია,

ქრთამი ჯოჯოხეთს ანათებსო. მაგრამ ასლა თუ არ ვიშმაკეთ, ვერა-
ფერს გავხდებით. ხვალ ბიჭებს ესა და ეს უთხარიო...

და ასწავლა ამხანაგები როგორ მოეტყუებინა.

ძირთ დილას სკოლაში მივიდა და ბიჭებს უთხრა:

— ოჰ, თქვე სულელებო, არც იცით, გამარჯვება ვის მიეკუთხ-
ნოთ! ვაკამაცუმს სომ და ესმარებოდა. ასლა ნამდვილ შეჯიბრში გამო-
ვიწვევ და მამინ გამოჩნდება, ვინ არის ვეველასე გულადი და ვეველა-
სე დონიერი. ჩვენს სოფელთან ორი მთაა: ერთი აღმოსავლეთით,
მეორე დასავლეთით. ორივე მთა ტოლია, ორივე ციცაბოა. ბენიანქმა
მითხრა, ერთ მთასე აღქაჯები ცხოვრობენ, მეორესე — ეშმაკებიო. ამა-
ლამ ვაკამაცუმ შემეჯიბროს. მე აღმოსავლეთის მთასე ავალ, ის კი
დასავლეთის მთასე ავიდეს. ორივეს ანთებული ჩირაღდანი დაგვაჭე-
რინეთ. ჩირაღდნების შუქსე დაინახვთ, ვინ უფრო მადლა ავა. ვინც
აჯობებს, გულადი იქნება, გამარჯვებაც იმას მიეკუთვნოთ! რას იტყვი,
ვაკამაცუმ, შემეჯიბრებო?

რაღა უნდა კენა ვაკამაცუს, უარს სოა ვერ იტეოდა?

— შევეჯობრებო, — უხასუსა.

— თუ შევეჯობრები, უფროსებთან ერთი სიტყვაც არ დავცდეს, თორემ მსდღაღ ჩათოვლებო, — უთხრა მირთ.

როცა დაღამდა, მოწაფეები დათქმულ ზღვილას, გუხავარედინსე შეიკრიბნენ, საიდანაც ერთი ბილიკი მარჯვნივ, ზღმოსავლეთის მთისკენ მიდიოდა, მეორე კი მარცხნივ, დანავლეთის მთისკენ.

ბიჭებმა მირთ და ვაკამაცუ ერთმანეთთან ზურგშეცვევით დააყენეს და ორივეს ხელში ანთებული ჩირაღდანი დააჭერინეს. მერე ერთმა ბიჭმა ტაში შემოჭურა.

მეისვე ვაკამაცუ ერთი მთისკენ გაიქცა, მირთ კი — მეორე მთისკენ.

ვაკამაცუ დანავლეთის მთასე ციცაბო ბილიკს მოუყვებოდა. თან ისე ეშინოდა, ლამის უკან გამობრუნებულყო. მავრამ არ უნდოდა, სირცხვილი ეჭამა და სამსდღაღე გამოეჩინა. ამიტომ კვლავ 'ხეშოთ და 'ხეშოთ მიიწედა. მწვერვალს ისე მიადწია, უკან არც მოუხედვს.

მწვერვალსე მღლელი ფიჭვი იდგა. ვაკამაცუ ჩირაღდანი მოწაწე დანდა, თოკი მოაბა და ფიჭვისე აცოცდა. ქვეშოთ ტარების კი მიადწია, მავრამ 'ხეშოთ ასეღა ეღღარ შეძლო.

მწვერვალსე ძლიერი ქარი ქროდა და ფიჭვს აქეთ-იქით ისე სწიდა, თითქოს წმინც და ძირფენეიანად ამოვლეჯნო. ვაკამაცუ ჩირაღდანი მღლას ასწია და ჰერში გაიქნ-გამოიქნა.

აბა, რა იცოდან, მირთ რატორ მთატეუა. მირთ შორს არ წასულა. ბილიკის მოსახვევში ორი მსახური უცდიდა. ერთი მსახური მთის მირას დაწინა, რომ მირთს არ შეშინებოდა, მეორე კი მწვერვალისკენ გაემუშრა.

თბილ ხალათში გახვეული მირთ ქვასე იჯდა და გულში იცინოდა:

„რა მარჯვედ მოვატეუე ის ბრიკვი, მარტოდმარტოს მოშინაკან გული გაუსკდებოდა და ანლა ზღბათ უკან ღრიღლით გამობრინო.“

მირთს მსახური კი ზღმოსავლეთის მთასე ავიდა. ამ მთის მწვერვალსეც მღლელი ფიჭვი იდგა. მსახურმა ფიჭვის კენწეოწესე თოკი

დღისითვე ისე მოაბა, რომ ჩირაღდანი აუწია და დაქცია. ასედაც ჩირაღდანი თოკს გაკაბა და მადლა ასწია.

გსაჯავარდინსუ დარჩენილი ბიჭები კი გასარებულნი გაიხსენდნენ:

— ჩვენი ვაკამაცუ დასავლეთის მთაზე ავიდა. ჩვენი ვაკამაცუ არ შეშინებულა! ჩვენმა ვაკამაცუმ გაიმარჯვაო!

უცებ ჩირაღდანი აღმოსავლეთის მთის მწვერვალსუც აცემცემდა და მადლა, სულ მადლა ჩიტყვით აფრინდა.

ვისი ჩირაღდანი უფრო მადლა? თითქოს ძირიას ჩირაღდანიც მადლა.

ბიჭები დაღონდნენ.

ქარისაგან გათოძილი ვაკამაცუ კი ფიჭვის ტოტსუ იჯდა და კანკალებდა. უკვე დაბლა ჩამოცურებდა აწირებდა, მაგრამ უცებ ფრთების შრიანი გაიგონა. თითქოს რაღაც დიდი ფრინველი მოფრინდა და ვაკამაცუს ასლოც ტოტსუ ჩამოჯდა.

ვაკამაცუმ გვერდსე მოისედა და თვალები დააჭეიტა: ფიჭვის ტოტსუ ფრინველი კი არა, ტენგუ¹ იჯდა. ხმლის ტარით გრძელი ცხვირი და მოკაუჭებული კლანჭები ჰქონდა.

შეშინებული ბიჭუნა გაინაბა. ტენგუ კი ჩირაღდანს დაამტვრედა და ვაკამაცუს უთხრა:

— ჰეი, ადამიანის ნაშიერო! ეგ ზატარა მოვარე სად გიმოვიდა? მალიან მომწონს და მასუქეო!

ვაკამაცუს კი ვნა ვეღარ დაეძრა.

— თუ არ მასუქებ, გამიცვალე მაინც, — უთხრა ტენგუმ. — მე ჯადოსნური მარაო მაქვს. თუ ამ მარაოს ვინმეს ცხვირწინ გაუშლი, ცხვირი უსომოდ გაესრდება. თუ მარაოს დაკეცავ და იტყვი: „ცხვირო, დამოკლდი!“ რამსელაც ადრე იყო, ისევე იმსელა გასდება. აბა, გამიცვლი თუ არაო?

ვაკამაცუმ თავი დაუქნია. ტენგუმ მარაო მისცა, ჩირაღდანი გამთართვა და გაფრინდა.

¹ ტენგუ — ზღაპრული არსება. იაპონური ხალხური თქმულებების მიხედვით ხეზე ცხოვრობს და ფრენა შეუძლია. ტენგუ მახინჯია: ძალზე გრძელი ცხვირი აქვს.

გზაჯვარედინზე მოგროვილმა ბიჭებმა დაინახეს, რომ ვაკამაცუს ჩირაღდანი მადლა, სულ მადლა წაუვიდა და ღრუბლებში შეიჭრა.

— სასწაული მოხდა, სასწაული! — ევიროდნენ ბიჭები.

ამ ღროს ძირთ დაბრუნდა თავისი ჩირაღდნით და აუვირდა, ფეხები ააბაკუნა...

აი სასწაული! ვაკამაცუს ჩირაღდანი ისე მადლა მიფრინავდა, ციცინათელასოდენადა მოჩანდა.

ისევე ვაკამაცუმ გაიმარჯვა!

თავად ვაკამაცუ კი გათენებამდე ფიჭვის ტოტზე იჯდა. ისე გაითომა, მთიდან პლივსდა ჩაჰოვიდა.

სეკიპიმეს მთელი დამე თვალი არ მოუხუჭავს. დარდობდა, ჩემი მხა სად დაიკარგათ. როცა ვაკამაცუ დაინახა, სიხარულით ცას ეწია. მაშინვე ცხელი სასმელი დააღვეინა და ლოკინში ჩააწინა. ვაკამაცუმ დას ვველაფერი უამბო, რაც თავს გადახდა, და ტენგუს ძარბო მისცა.

ძირით დილით სკოლაში ბიჭებს უთხრა:

— რათ, თქვენი გმირი არ მოვიდა? ალბათ ისეა შემინებული, შინიდან ფეხი ვეღარ გამოუდგამსო.

ბიჭები ვაკამაცუს სანახავად წავიდნენ.

სეკიპიმემ ციტრა იატაკზე დადო, მადლა კი მათით წატარა კიბორჩხალა ჩამოჰკიდა. კიბორჩხალა ციტრასე დადიოდა და სიმებს აქლარუნებდა:

გორონ-გორონ
ტენტენტენ.
გორონ-გორონ
ტენტენტენ.

სეკიპიმემ ბიჭებს უთხრა:

— გესმით? ჩემი მხა თავის საუვარელ ციტრას უკრავს. ხელს ნუ შეუშლითო.

— ოჰ, რა მშვენიერი სიმღერა! — გაოცდნენ ბიჭები, — ასეთი სიმღერა ჯერ არ გაგვიგონიათ.

— ამ სიმღერას „იბორჩხლას ცეკვა“ ჰქვიაო, — გაიღიმა სვეი-
ჰიმემ.

ბიჭები სკოლაში დაბრუნდნენ და ძირითად უთხრეს:

— ვაკამაცუს ცილს რატომ სწამებ? ჯანმრთელი და მხიარულია,
ციტრას უკრავს. ჩვენს ვაკამაცუს ამქვეყნად არაფრისა ეშინია. შენ
კი თავი მოგვაბეზრე. ამის მერე ურს აღარ დაგიგდებთო.

სვეიჰიმემ მძის სამკურნალო წვენი დააღვეინა, შუბლზე აღის-
ფერი ჰეონის ფურცლები დააწურა.

მეორე დღეს ვაკამაცუ გამოკეთდა და სვეიჰიმემ სკოლაში წაიყუა-
ნა. გზაზე ძირი და მისი გულბორბოტი მამა წამოეწივნენ. თან მსა-
ხურები ახლდათ.

ძირი მამას უთხრა:

— აგერ ის სამაგელი ბიჭი სკოლისკენ მიდის. მაგის გამო
მოსვენება აღარა მაქვს. მსახურებს უბრძანე, ერთი კარგად მიტყუ-
ნონო!

— აბა, იმ ბიჭს ჭკუა ასწავლეთ! — უბრძანა მდიდარმა მსახუ-
რებს. — ნახოს, როგორ უნდა ჩემი შვილის წუენინებაო.

სვეიჰიმემ პატარა მძის კადუფარა და შესძახა:

— ახლოს არ მოხვიდეთ, თითის მიკარება არ გაბედოთო.

მსახურები სვეიჰიმეს ეცნენ და განსე გათრევა დაუპირეს. მაგრამ
სვეიჰიმემ მართა გაშალა და გულბორბოტ მდიდარს, მის შვილს და
მოხსუბარ მსახურებს ცხვირწინ აუფრიალა. თან იძახდა:

ცხვირო!

წაწვეტილი, წაწვეტილი!

ცხვირო,

წაგრძელდი, წაგრძელდი!

მთვარეს უწიე,

შემოყრკალე სამგზის!

ტენტენ-ტონ-ტონ

ტენტენ-ტონ-ტონ.

ძირის, მამამისის და მათ მსახურებს ცხვირები შეისვე სლოცოდ
დაუგრძელდათ, თითქოს გველივსხა, თითქოს ვახსი ლერწია, თით-

ქოს სომალდის ბავიროთ. ცხვირები სეებს კარს ეხვეოდნენ, ტოტი-
დან ტოტზე მიცაცავდნენ.

მდიდრის ცხვირი სახლის სახურავზე წამოსკუპებულ, ხისგან გა-
მოთლილ ცხენს შემოესვია და მერე უფრო მეტად გაიწელა, მადლა-
მადლა წავიდა. შემინებული მდიდარი აღრიადდა. ვაი, ვაი, ნუთუ
მისი ცხვირი მართლა მთვარემდე გაიწელება? ძირო და მსახურნი
ხმაშეწუთბილად ტირიანდნენ.

უფველი მხრიდან ევავეები მოკროვდნენ და ახსავლდნენ:

— ევა-ა, ევა-ა, ნაქურდალი ცხვირი! ევა-ა, ევა-ა, ნაქურდალი
ცხვირიო!

თან მდიდრის ცსვირს მიძენიდნენ.

— ვაი, ვაი! — აღრიაღდა მდიდარი. — მიშველეთ! მიშველეთ! ვა-
კამაცუს აღარასოდეს ვაწუენინებ და არც შვილს მივცემ ამის-ნებას.
მანატოეთ, მანატოეთ!

კულკეთილმა სევიბიძემ ვეღა შეიბრაღა, მარაო დაკეცა და
ბრძანა:

ცხვირო,
 დამოკლდი, დამოკლდი!
 გრძელცხვირას
 ნუ მოჰკლავ სირცხვილით,
 დამოკლდი,
 ნუ გაუტოლდები
 ბელურას ჰატარა ნისკარტსაც.

მისი ბრძანება შეისრულდა.
 იმ დღიდან პირობ და მამამისმა ჰატარა ვაკაძაცუს წუენინებას
 თავი განებეს.
 მას შემდეგ დიდმა ხანმა გაიარა. ვაკაძაცუ დავაჟებდა და ბევრი
 რამ ისწავლა. ტენგუს მარაოს დიდხანს ინახავდა. მერე კი მარაო
 ქვენიერების შემოსავლელად გაემართა.
 ვისაც თავისი ცხვირი არ მოსწონს, ეს მარაო მოემბნოს.

უზენაესი სახელმწიფო უწყებების

რედაქტორი შ. დარბაქელიძე
მხატვრ. რედაქტორი ჯ. ყველაშვილი
ტიპოგრაფიკული ბ. ასათიანი
კონტროლიორ-კორექტორი ლ. სულთანაშვილი
კორექტორი თ. ენდელაძე
გამომცემი თ. გოლეთიანი

საქართველოს დსაბეჭდად 5/IV-71 წ. ქალაქის
ნომერი 60x90¹/₈, ნაბეჭდი თიხები 4, სააღრიცხვო-
საგამომცემლო თიხები 4,17, ტირაჟი 40.000, შეკვე-
თის № 1267, ფასი 30 კაპ.

გამომცემლობა „ნაკადული“, თბილისი, მარჯანიშ-
ვილის ქ. № 5
Издательство «Накадули», Тбилиси, ул. Мард-
жанишвили № 5

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ბეჭდვითი
სიტყვის სახელმწიფო კომიტეტის შთავაზურობით
მრეწველობის ბეჭდვითი სიტყვის კომბინატ-
ლისი, მარჯანიშვილის ქ. № 5

Комбинат печати Главполиграфпрома Го-
вального Комитета Совета Министров Гр-
ССР по печати, Тбилиси, ул. Марджаниш

К36.634
4
საქართველოს
საბავშვო
ლიტერატურის
ცენტრი

ЯПОНСКАЯ НАРОДНАЯ СКАЗКА

БРАТ И СЕСТРА

(На грузинском языке)
Художник Дж. Лолуа
Депониздат Грузинской ССР
«Накадули», Тбилиси, 1971